

LS 0001

Detta är intervju nr 1.

Den är med Cecilia Peterson, född Karlsson, den 16 oktober, 1891, i Torkelstorp, Hanhalls församling.

Lennart Setterdahl: Hur gammal var Ni, Fru Peterson, när Ni första gången hörde talas om Amerika?

Cecilia Peterson: 8-9 år.

L: Hur tror Ni att Ni kom i kontakt med det första gången, var det genom skolan eller vänner, eller på kalas och festligheter som Ni kom i kontakt med personer

C: Ja, det var lite av varje. Skolan, vänner, kalas allt ibland. and then Vänner som kom ifrån... ifrån ... och hälsade på.

L: Låt oss berätta lite grand om Ert föräldrahem. Vad sysslade Er far med, eller vad arbetade han med för någonting?

C: Well han var fiskare, så han gick över här till Amerika på våren, kom hem på hösten. Så hade vi våran lilla hem att arbeta på där när han gick tillbaka igen.

L: Hade er far en egen fiskebåt eller arbetade han i ett fiskelag, så de var många tillsammans på en båt?

C: Ja, han arbetade i ett fiskelag.

L: Och de åkte ut sådär i mars-april första gången?

C: Jaa.

L: ?.

C: Jaa. Ja det gjorde di.

L: Sedan, Han stannade hela året ute sa Ni ute på Nordsjön eller gick han ända över till amerikanska kusten för att få fiskefångst?

C: Jo, han gick rätt över till amerikanska kusten, rätt här i Cleveland.

L: Och Ni menar att han hade detta som en bas för sina fiskefångster och sedan åkte hem på hösten igen? med vad han hade fått?

C: Well. Han arbetade För dagen, för ett bolag, see, som .. som ägde fiskebåten see, and, ja

L: Ja. Och Er far berättade naturligtvis en hel del historier om Amerika, om Hur bra det var och kanske också om hur dåligt det var, eller vad hade Ni för intryck av detta?

C: Å! han talade om hur bra det var, allting.

L: Vilket år var det som han första gången åkte över? Kommer Ni ihåg det?

C: Ja, det kommer jag inte ihåg. Jag tror det var förrän jag var född.

L: någon gång under 1860, 1870, kanske?

C: Yes. Ja.

L: Då när Er far stannade så länge i Amerika, skickade han hem pengar eller kontanter för familjens uppehälle?

C: Å ja, han skickar hem pengar, var månad, för familjen, kontanter, tror jag.

L: Var Era bröder så gamla så de kunde ta hand om gården, eller fick ni leja folk till detta?

C: Jo vi fick leja folk, mina bröder var i Amerika.

L: Var det svårt att få folk på den tiden, alltså, för att få arbete gjort?

C: Nej, det var det inte. No.

L: Men bygden hade kännning av emigrationen i alla fall. Det var många som åkte ut, även under Era första barndomsår?

C: Ja, det var yngre folk, see, but dem vi brukade få till att arbeta för oss, det var gamlare folk, see, som mina föräldrar var.

L: Fadern, skrev han någon gång om att modern skulle komma efter med sin familj, eller? hur gjorde han?

C: No, min far skrev aldrig, but, efter Jag kom hit till Amerika, efter jag var gift, så ville jag att mamma skulle komma över here än pappa. Men hon sa Nej!

L: Jaha. Och.. Om vi sedan förflyttar oss lite grand fram till Era skolår, Fru Peterson. När Ni började i skolan, kommer Ni ihåg om läraren berättade någonting om Amerika eller om emigrationen?

C: No inte som jag kommer ihåg.

L: Det nämndes ingenting om emigrationen, eller om arbetsvandringar, till Tyskland eller Danmark? från Halland?

C: Nej.

L: Hur gammal var Ni när Ni slutade skolan alltså innan Ni började arbeta för folk i bygden?

C: ... Jag var sådär tolv år.

L: Och sedan så gick Ni upp för prästen och läste, som man säger. och det var i Hanhalls församling?

C: Jaha.

L: Kommer Ni ihåg namnet på kyrkoherden?

Nä.

C: skratt

L: Det är svårt efter så många år.

C: Jag har det i bibeln, men jag har bibeln borta!

L: Nehej.

C: Jag Kommer inte ihåg kyrkoherdens namn.

L: Ja. Jaha. Nä.

Sedan när Ni hade gått och blivit konfirmerad.. Tog Ni arbete då hos någon i bygden?

C: No, bara gick och hjälpte herrgårdsfolk, på sommaren, när di

L: När de behövde hjälp

C: när de behövde hjälp.

L: Jaa. Och det här herrgårdsfolket Ni säger, var det en herrgård i

C: Ja, det var ett selester, de hade en stor herrgård.

L: Jaha.

C: Men di båda hade varit i Amerika.

L: Jaha. Jaha.

Och Kommer Ni ihåg om de hade tagit med sig nya idéer från Amerika över till Sverige

C: Yes, det hade de.

L: Kommer Ni ihåg någonting speciellt, alltså som var lättare att arbeta med, än mot vad de hade i Sverige på den tiden?

C: Nej. Det kan jag inte komma ihåg riktigt.

L: Om vi nu går tillbaka till konfirmationsundervisningen. Ni kommer inte ihåg om kyrkoherden, eller prästen, nämnde någonting om emigrationen till Amerika?

C: No, Inte som jag kommer ihåg.

L: Det var inget tal, emellan konfirmationseleverna, om att de hade några planer på att åka till Amerika?

C: Nej, det var det inte.

L: Inte heller till Tyskland eller till Danmark?

C: Nej.

L: Kommer Ni ihåg, när Ni blev lite äldre, om det var någon som åkte i bygden, som emigrerade till Amerika? någon släkting eller bekant?

C: Jaa, vi hade bekanta som geck, några släktingar kommer jag inte ihåg.

L: Hade ni något avskedskalas för dessa då? eller

C: Ja, det hade vi.

L: Jaha. Ni kommer ihåg att det var livligt och gemytligt, eller var det

C: Ja, ja, tråkigt också, att se dem gå.

L: Jaha.

Deras föräldrar tyckte väl inte gärna om att de lämnades för alltid.

C: Nä. Nej, det gjorde de inte.

L: Era föräldrar, och Ni, tillhörde ju den svenska statskyrkan eller lutherska kyrkan

C: Jaha! jaha.

L: Kommer Ni ihåg om den, om den besöktes regelbundet varje söndag, förstås?

C: Ja, Det kan ni vara säkra på!

L: Det var inga

C: Varenda söndag. Det var inga Det var inga tomma platser! Men vi måste gå varenda söndag!

L: Jaha. Och i hemmet, var det en prägel av religiöst

C: Ja

L: bordsbön och

C: Jaha. mamma, varenda söndags eftermiddag så läste hon i Luthers Postillan.

L: När kom Ni att tänka på emigrationen till Amerika för första gången? Kommer Ni ihåg det?

C: För 57 58 år sedan.

L: Var det alldeles efter det Ni konfirmerats?

C: Jag konfirmerades tidigare än det.

L: Jaha, så Ni hade

C: Jag har varit här i 51 56 år, see.

L: Jaha

C: så det var ungefär två år före jag lämnade som jag ville komma hit till Amerika.

L: Anledningen, var det för arbetsmöjligheter, eller för att få ...

C: Ja.

L: Jaha. Men det var också en tanke att det var någonting nytt att se på, som man hade berättat om för Er.

C: Jaa, Ja.

Men Jag hade två bröder som var här, see. Den ena brodern kom hem and det var för julen, det var den sista julen jag var hemma.

L: Vilket år var det?

C: Ja Ask me something else! Det har varit 57 år sedan.

L: Jaha.

Kommer Ni ihåg om förhållandena i Sverige var bra på den tiden, i ert hem ekonomiskt sett så klarade ni er bra?

C: Jaa, de var bra

L: Ni kanske klarade er bra i förhållande till de andra därför att fadern skickade hem pengar regelbundet.

C: mhm. mhm.

L: Det var ingen klagan på att det var besvärliga tider?

C: No. Nej.

L: Nej.

C: Inte då.

L: Nä. Och det var gott för folk att få arbeten utförda och så, det var inga restriktioner så att säga därför att

C: No. No. Det var ute på landet och alla behövde folk med hjälp av arbeten.

L: Ja.

Er far gjorde många resor över till Amerika. Hur Hur många var det? som allt?

C: Å, det var 7 8 gånger.

L: Och den sista gången då han stannade för gott hemma i Sverige, vilket år var det?

C: 1909.

L: Och alldeles året efter så beslutade Ni att åka hit över, hade Ni någon tillsammans med Er på resan?

C: Nej. Min far tog mig in för Göteborg, and from there I was on my own.

L: Jaa. Och Ni åkte vidare direkt till Förenta Staterna, eller tog Ni Er till Danmark först, eller till Norge?

C: Till Köpenhamn och så in till Norge. Kristiania, som det hette då.

L: Ja

C: And Jag gick på norska båten Helige Olof.

L: Jaha. Och Hur många dagar, eller veckor, tog trippen över?

C: Å, det tog inte många dagar. Lite bättre än en vecka tror jag.

L: Jaha.

Har Ni något minne av att det var en rolig resa, eller var det en besvärlig resa?

C: Ja, det var en rolig resa.

L: Ingen sjösjuka?

C: No, inte Jag!

L: Nähä. Och mat och sådant var bra på båten?

C: Å det var fint!

L: Jaha.

C: Ja.

L: Ja. Träffade Ni någon mer svensk på den båten?

C: O ja. Många svenskar, många som hade varit i Amerika förut.

L: Var det några hallänningar med där?

C: Ja det kommer jag inte ihåg.

L: Ni kommer inte ihåg det.

C: Det var nog inga hallänningar, inte. Ja, det tror jag allt det var. Jag kommer inte ihåg.

L: Jaha.

Så Er far tog Er till båten sa Ni. Betalade han resan

C: Ja, han tog mig inte till båten, han tog mig till Göteborg

L: Till Göteborg.

C: till Göteborg, till hotellet.

L: Jaha.

C: No min bror i Amerika, Karl, den yngste, som var here, som Han sände pengar till mig, för resan.

L: Jaha.

Och Ni kom till New York först, förstår jag.

C: I came To Buffalo.

L: Buffalo.

C: Buffalo.

L: jaha. Så Ni åkte med båt igenom kanalen då förbi New York och upp i Hudson.

C: Ja, Det är så.

L: Jaha. Var Amerika det Ni hade tänkt Er eller var det annorlunda? Det var många historier om det.

C: Nä. Det var inte riktigt som Man kommer hit, man kan inte tala någonting med någon, så.

L: Så hade det funnits returbiljett så hade den använts kanske rätt snart efteråt, eller; vad hade Ni i tankarna?

C: Ja. Jag kommer inte ihåg det.

L: Nä, nä.

Hade Ni beslutat Er för att stanna för gott i Amerika eller att åka tillbaka efter några år?

C: Jag skulle gå tillbaka, om fem år. Men Jag kom aldrig tillbaka. Jag gifte mig då.

L: Jaha. Och Er far kom inte och hälsade på Er någon gång efter .. Utan han stannade kvar hos

C: Ja. Han var så gammal

L: Jaha.

I Ert fall nu, Fru Peterson, var det kanske inte så mycket först och främst för den ekonomiska delen Ni åkte över till Amerika, utan det var för att se Er omkring. Fadern hade berättat en hel del och så.

C: Jaha.

L: Kände Ni till om andra immigranter hade samma tankar alltså, att se sig omkring bara, eller var det för dåligt med arbetstillfällena i Sverige så att de åkte?

C: Ja det var många som tyckte de kunde finna bättre arbete here, att göra lite mera pengar, att de gjorde

L: Det var svårt att .. med andra ord, att få arbete i Sverige på den tiden, det var många arbetsökande till ett arbete?

C: Å ja, Å ja! Det var det.

L: Jag förstår att Ni har träffat en hel del, inte bara svenskar, utan .. hallänningar också här över, de kom hit här över. Tyckte de att det var så mycket bättre ekonomiskt sett i förhållande till Sverige, eller vad tycker Ni själv?

C: Ja. Det var, som vi säger på engelska, många som var disappointed.

L: Jaha.

C: Tänkte de kom över here, so; find work and get You money.

L: Jaha.

C: And, but, they made good. Got their homes, their families, America is wonderful.

L: Jaha.

Fru Peterson har säkert hört talas om torp och backstugor. Kommer Ni ihåg om dessa stod tomma någon gång i Er hembygd?

C: Neej. Från mitt minne så kan jag inte komma ihåg någonting annat. Folk bodde i dem, got long, all right.

L: Jaha.

Vad sysselsatte de sig med, de som var hemma i bygden? Vad arbete hade de? Arbetade de på järnvägen? eller Arbetade de i jordbruket, eller vad för slags arbeten?

C: Ja, båda två, både järnvägen and jordbruket. and ,, Ja, det var många fiskare

L: fiskare

C: Jaa, snickare.

L: Jaha.

C: Lite av varje.

L: Jaha.

Har Ni några minnen kvar sedan emigrationen, alltså; Kort ifrån hembygden, på Ert hem, eller

C: Å Ja! Jag har kort på dem, var jag har dem?

L: Det är inte gott att hitta.

C: No. Minnen, You know, dem glömmet vi aldrig.

L: Jaa. Men Ni har prydnadsföremål också från Er hembygd?

C: Vad

L: Om Ni har några prydnadsföremål från Er hembygd, alltså, från Ert föräldrahem?

C: Jaa.

L: Souvenires.

C: Ja.

L: Jaha.

Kommer Ni ihåg om återvändande immigranter hade med sig nya seder till exempel ifråga om nöjeslivet? På danser och sånt, införde de något nytt? när de kom tillbaka. Kommer Ni ihåg det?

C: Inte.. Jag var inte gammal nog till att gå på danser, min mamma ville inte låta mig gå, så jag kunde inte säga

L: Inte säga

C: Ja.

L: Hur var det när det kom några besökande från Amerika, framför allt en ung dam eller flicka? Gjorde hon ett särskilt stort intryck på Er?

C: Ja, de var klädda Fint, fina hattar, fina skor. And .. som jag sa, svenskar, de trodde de var Riktigt Någonting.

L: Ja, alltså vad Ni menar med fint; var det en stor vidbrättad hatt och Vad hade de på fötterna? - skor? kängor?

C: Kängor!

L: Ja, högskaftade?

C: Ja. Ja. Högskaftade.

L: mhm. Hade Ni sett något sådant tidigare i Sverige, någon svensk som var klädd likadant som dessa?

C: Jo. Ja kan hända inne i Göteborg, men jag Var aldrig i Göteborg.

L: Men Ni tror att det fanns likadana klädesplagg inne i Göteborg att köpa?

C: Ja! Nära på, tror jag!

L: Jaha.

Pratade Ni med någon återvändande dam ifrån Amerika, om

C: O ja! De .. De var i vårt hus för kaffe.

L: Jaha. Är det någonting särskilt som Ni kommer ihåg från ett sådant besök?

C: Ja, det - vad heter - I comitte myself, they used to a little breaking, we call it in English.

L: Alltså; Ni menar att de skröt en hel del om vad de hade?

C: Ja, ja. Yes yes.

L: Ja!

C: Vad de gjorde

L: Ja men på samma gång så gjorde väl det ett intryck på Er; som var i den åldern 16 17 år 18 år, alltså Ni..

C: O Ja! Ja.

L: Ni ville försöka och få tillfälle och klä ut Er precis likadant.

C: Ja. Ja.

L: Jaa.

Om jag fortsätter att fråga, till exempel: De som kom tillbaka till Sverige, åkte de tillbaka strax efteråt, eller var de bara på besök?

C: De var bara på besök.

L: Ett par månader.

C: Ja.

L: Och det var i regel sådana där föräldrarna tidigare gått över, och deras barn kom tillbaka hem

C: Det var bara barn som gick över och kom tillbaka.

L: Jaha. Föräldrarna hade lite värre för att återvända?

C: No.

Transkriberat från kassettband 2011-01-10 /O-KS